TÜRKLERİN MÜSLÜMAN OLMALARINDAN SONRA

Türklerin İslamiyeti benimsemeleri onların eğitimine yeni özellikler kazandırmış ve eğitim tarihi bakımından bunun birtakım önemli ve sürekli sonuçları olmuştur.

1. Türk toplumlarında ilk kez, medrese denen planlı, düzenli bir eğitim-öğretim kurumu olan koul ortaya çıkmıştır.
2. İslam dünyasında Arap, İranlı vb. düşünürler ve eğitimciler Türk düşünür ve eğitimcileri hem bundan etkilenmişler, hem de bu ortak düşünüşe katkıda bulunmuşlardır.
3. Türk toplumlarının ahlak anlayışı, dünyaya bakışı, toplumun değer verdiği insan tipi, İslamiyetin etkisi ile yeni şekiller almaya başlamıştır.
4. Türkler İslamiytte bilimin yüce tutulduğunu görmüşler, bu da kendilerinin köklü bilim sevgilerini sürdürmelerini kolaylaştırmıştır.
5. Türklerin Müslüman olmaları ve batıya ilerlemelerinin artamsı sonucu Arapca ve Farsça aydınların dili üzerinde giderek artan bir etkide bulunmuş.
6. Türkler İslamiyete geçerken Arap yazısını da almışlar, onların başta gelen yazısı olmuştur.

İÇ ASYA MÜSLÜMAN TÜRKLERİ KARAHANLILAR

İç asya Müslüman Türkleri ve Karahanlılarda eğitimin temel özellikleri şunlardır:

1. Bu toplumların Müslüman olmaları, yerleşik bir düzene geçmeleri onların eğitimini olumlu yönde şekillendiren iki temeletmen olmuştur.
2. Bu toplumların yöneticileri eğitimin gelişmesine önem vermişlerdir.
3. Medreseler kurulup gelişmiş, ülkenin her tarafına yayılmıştır.
4. Farabi, İbni Sina, Biruni gibi dünya eğitim tarihinde yer tuutan bilim adamları yetişmiştir.
5. Eğitim tarihimizde"eğitim bilimi" ne ilişkin ilk görüşler başta Farabi olmak üzere bu düşünüler tarafından ileri sürülmüştür.

Karahanlılarda eğitim, medreseler ve öğretim hakkında neler biliyoruz?

-Karahanlılar onları Semerkant, Buhara, Belh, Taşkent, Balasagun, Yarkent, Kaşgar gibi önemli kentlere yaydılar.

Karahanlı hükümdarlarının bilime önem vermeleri, bilim adamlarını korulamalrı nedeniyle toplumun bilgi düzeyi yükseldi.

Karahanlı hükümdarlarının medreseleri kurup yaymalarına önem vermelerinin nedenleri;

1. Bilim sevgileri
2. Medreselerden, eski inanışları kaybettirme aracı olarak yararlanmak
3. Medreselerden, çevrelerindeki Şii lere karşı Sunni-Hanefi inançlarını koruma aracı olarak yararlanmak.

Farabi'nin Türk eğitim tarihindeki yeri nedir?

Felsefe ve çeşitli bilimlerdeki bilgisinin ve görüşlerinin derinliği nedeniyle Aristo dan sonra kendisine muallimi sani denir.

Eserlerinin bazılarının konuları: Feslefe, siyaset, din, mantık, tasavvuf, ahlak, psikoloji, fizik, kimya, geo, astronomi

Farabinin Eğitim Görüşleri:

Türk eğitim tarihinde ilk kez doğrudan "eğitim bilimi"ne ilişkin görüşler ileri sürdüğü bilinen düşünür Farabidir.

1. Eğitimin amacı, mutulluğu bulmak ve bireyi topluma yararlı hale getirmektir.
2. Üç tür eğitimci vardır: Aile reisi, alie fertlerinin; öğretmen, devlet başkanı, miletin eğitimcileri.
3. Öğretim ve eğitimi ayırır: "Öğretim: millerler ve şehirlerde nazari erdemleri var etme demektir. Eğitim ise: Milletlerde ahlaki erdemleri ve iş sanatlarını var etme yöntemidir
4. Öğretmen, öğrcilerle Sorkrat gibi tartışmayı bilmelidir.
5. Öğretimde Mantık ve Felsefeye yer verilmeledir.
6. Öğrenicinin öğrenme isteğinin sürdürülmesine çalışılmalıdır.

Farabinin Araştırma Yöntemlerine ilişkin Görüşleri:

Farabi, bilimsel meseleleri araştırmanın çeşitli yönleri olduğunu, bu konunun başlıbaşına bir bilim alanı saylıması gerektiğini söylemekle, bilimsel yönetim alanında değerli bir görüş ortaya koyar. Şüphe de araştırma yöntemi olmalıdır.

İbni Sinanın Ahlak ve Fazilet eğitimine ilişkin Görüşleri:

edunzy.com

Ona göre insanlar fazilete değer vermiyorlar, karanlıklar içinde yauvarlanıp gdiyorlar.

Ahlaki davranışlara ve faziletlere erişmek için bazı ilkeler belirlemiştir:

1. Nefsin isteklerine uymamak
2. Gazap, şehvet tamah, hırs... eseri ortaya çıkabilecek davranışları engellemek.
3. Yalandan kesinlikle uzaklaşmak
4. İyilik yapmak, iyileri sevmek, kötüleri fenalıktan men etmek.

İbni Sinaya göre eğitimin temel amaçları şunlardır:

- İnsanın yeteneklerini en üst düzeye kadar geliştirip kötülüklerden arınması ve sonuçta mutluluğa ulaşması.
- Allah'ın varlığını bilmesi ve etkisini her an hissetmesi

İbni Sinaya göre Eğitim ve Öğretim Yöntemeleri:

1. Nezaket ve yumuşaklıkla davranma, nasihat etme
2. Ödül ve övgüye yer veme
3. Kolaydan zora, basitten karmaşığa doğru bir yol izleme
4. Sınıf ortamının eğitici ve öğretici etkisinden yararlanma
5. Örneklerle anlatma ve öğretme
6. Tekrarlama

İbni Sinaya göre Eğitim Öğretimin Türleri:

1. Zihni Öğretim: Öğretmen, genel bir konuyu nedenleriyle örnekler vererek açık bir şekilde anlatır. (Kışın su donup genişlemesi)
2. Sınai Öğretim: Araç gereç; testere vb.
3. Telkini Öğretim: Tekrar ettirerek; şiir
4. Tedibi Öğretim: Nasihat
5. Taklidi Öğretim: Öğretmenin söylediklerinin aynen benimsenmesi.
6. Tenbihi Öğretim: Sorunların nedenlerini öğretme.

Eflatun ve Aristo ile karşılaştırılması:

İbni Sinanın çeşitli görüşlerine yer yer Eflatun ve Aristo dan ilham alıp etkilenmiş olamsı mümkündür. Fakat o çocuğun eğitimi ve öğretimi konusunda onlardan önemli biçimde ayrılmaktadır. (Çocuk sütten kesilir kesilmez "kötü huylar edinmeden" eğitimine başlanmalıdır)

1. Eflatun ve Aristo, çocuğu toplumun üyesi olarak görümüşler, eğitimi devletin görevi kabul etmişlerdir. Oysa İbni Sina, eğitimi yalnızca babasının ve ailenin görevi olarak düşünmüşlerdir.
2. Eflatun ve Aristo, ilk eğitim her çocuk için zorunlu görmekle beraber, bilim ve sanatla uğraşmayı yalnızca hür vatandaşların küçük bir kısmı için ön görürler. Oysa İbni Sina, eğitim ve bilimi herhangi bir sınıf ve düzey gözetmeden herkes için yararlı görmektedir.
3. Eflatun ve Aristo, meslek ve din eğitimini programa almazlar. Ancak İbni Sina alır.

İbni Sinanın Yeni Eğitim düşünürleriyle Karşılaştırılması:

1. İbni sina her çocuğun eğitilmesini ister.
2. İbni Sina eğitimde meslek öğretimine çok önem verir.
3. Kendi yaşıtlarıyla eğitim
4. Öğretmen çocuğu tanımalı ve onun yeteneklerinin farkında olmalı- bireysel fark dikkat
5. Deneye, gözleme, nedenleri araştırmaya dayanan bir eğitim öğretim önermektedir.

Kaşgarlı Mahmut'un Türk Eğitim Tarihindeki Yeri Nedir?

Karahanlılar döneminde Türklerin oluşturduğu bilim ve kültür ortamında yetişen ve bu ortamı geliştirenlerden olan kaşgarlı mahmut, Araplara Türkçe öğretmek amacıyla yazdığı Divan-ü Lügatı-it türk adlı dev eresiyle, Türkçenin ilk lügatini düzenleyen ve onu öğretin olarak eğitim tarihimizde önemli bir yer tutar. Türkçenin daha zengin olduğunu, Arapların bu dili öğrenmesi gerektiğini ileri sürmüş, kitabını bu amaçla Bağdat'ta Abbasi Halifesine sunmuştur.

K.M Türkçeyi Öğretim Yöntemi:

1. Dil öğrenmede örneklerin, metinlerin önemini çok iyi görmüş, örneklerini günlük hayattan, şiirlerden derlemiştir.
2. Dil öğretirken, Türk kültürünü de tanıtma amacını gütmüştür.
3. Dil öğretiminde tekrarın önemini çok iyi kavradığından, önceden geçen bir kuralı gerektiğinde hatırlatmaktan çekinmemiştir.
4. İzlediği bu başarılı yöntemleri buluncaya kadar çok çaba harcayan yazar, iki yıl içinde eserini üç kez yazıp beğenmemiş, dördüncü kez yazmıştır.

edunzy.com